

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER(JAMES DEBEVEC, Editor)
6117 St. Clair Ave. Henderson 0628 Cleveland 3, Ohio.
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$6.50. Za Cleveland po pošti, celo leto \$7.50.
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.50. Za Cleveland po pošti, pol leta \$4.00.
Za Ameriko in Kanado, četrt leta \$2.00. Za Cleveland po pošti, četrt leta \$2.25.
Za Cleveland in Euclid, po razpisalnicah: celo leto \$6.50; pol leta \$3.50, četrt leta \$2.00.
Posamezna številka, 3c

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada \$6.50 per year. Cleveland by mail \$7.50 per year.
U. S. and Canada \$3.50 for 6 months. Cleveland by mail \$4.00 for 6 months.
U. S. and Canada \$2.00 for 3 months. Cleveland by mail \$2.25 for 3 months.
Cleveland and Euclid by carrier \$6.50 per year. \$3.50 for 6 months.
\$2.00 for 3 months.
Single copies, 3c

Entered as second-class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1879.

83 No. 245 Mon., Oct. 18, 1943

Ponovno - Lausche!

Na 2. novembra bomo volili v Clevelandu župana in mestne odbornike. Torej v dveh tednih bodo clevelandski državljani odločili, ali hočejo imeti še sedanjeva župana Franka Lauschet, ali pa so se ga naveličali in bi hoteli novega.

Kar se tiče mnenja našega naroda mislimo, da nam ni potreba še posebej poudarjati ali apelirati na slovenske volivce, naj volijo za Lauschet, ker smo prepričani, da je ogromna večina zanj.

Kar je važno in sicer zelo važno je to, da naj bi prišlo na 2. novembra kolikor mogoče največ državljanov in državljanek na volišče. Edina nevarnost namreč, ki preti županu Lauschetu je pičila udeležba pri volitvah.

Nikdar ne imejmo v mislih kake sladke zavesti, da ni nobene sile, ki bi mogla poraziti župana Lauschet. Nič ni lažjega kot to, če ostanemo njegovi prijatelji doma, nasprotniki pridejo pa v rekordnem številu na plan.

Kot vsak kandidat, ima tudi župan Lausche mnogo političnih nasprotnikov. Najboljši javni uradnik jih ima. Saj se vedno dobi kdo, ki bi rad prišel na njegovo mesto, naj bi iz političnih ozirov, ali pa radi osebnih in strankinih koristi.

Res je, da ima naš župan Lausche mnogo prijateljev in oboževalcev tudi med nasprotno politično stranko. Vprašanje pa je, če bodo ti prijatelji prišli na volišče in oddali glas zanj, ali pa bodo ostali doma v iskreni želji, da bi bil njih "mili prijatelj" zopet izvoljen.

Fakt je, da pride stranka, ki hoče izvoliti svojega kandidata, s polno močjo na volišče. Samo s tem ima upanje, da bo izvolila svojega moža. Vprašanje je, če ima oni, ki je že v uradu, za katerega izvolitev so se borili z vso silo njegovi prijatelji pri prejšnjih volitvah, še vedno te prijatelje na svoji strani, ki so ponovno pripravljeni glasovati zanj?

Zelo rado se namreč zgodi, da so ljudje, ki izvolijo svojega kandidata, zadovoljni s svojim prvim uspehom ter postanejo pri prihodnjih volitvah brezbrizni in njih ljubljene — ostane sam.

Izvoljeni kandidat mora imeti tudi naprej zaslombo pri svojih prijateljih, če se je izkazal dobrega javnega uradnika. V politiki ljudje ne poznajo vrlin, ampak samo željo za zmago. Noben javni uradnik se ne more zanašati samo na svoj rekord, pa naj je še tako dober. Rekord sam ga ne bo ponovno izvolil.

Saj nimamo samo enega slučaja, ki nam dokazuje resnico teh besed. Saj imamo lahko za dober zgled nekdanjega clevelandskega župana Tom L. Johnsona, katerega tedanji meščani niso mogli prebrati, ki je za mesto žrtvoval vse, celo svoje lastno premoženje, pa ga je vendar pri naslednjih volitvah porazil navaden pivovarnar, ki ni za mesto ali za javnost še nikdar mignil s prstom.

Johnsona ni porazil njegov dober rekord kot župan, ampak porazili so ga njegovi lastni prijatelji, ki so bili tako svesti njegove zmage, da so ostali privolitvah lepo doma, domiš so si politični nasprotniki na celi črti na volišče.

Zadnje predsedniške volitve so nam pokazale nekaj podobnega. Nihče ne more zanikati dejstva, da ni še noben ameriški predsednik toliko storil za delavstvo, kot je storil Franklin D. Roosevelt in vendar ni dosti manjkalo, pa bi bil pri zadnjih volitvah poražen in to radi tega, ker je prav to delavstvo, za katerega se je Roosevelt tako poganjal in zanj priboril toliko ugodnih postav, ostalo pri volitvah doma. Štiri leta prej, ko so pričakovali od Roosevelta rešitve v silni krizi, o da, takrat so šli vsi na volišče. Potem pa, ko so dobili, kar so hoteli, se jim ni izjubilo napraviti tistih par korakov do volivne kočice.

Tak položaj je danes v Clevelandu, ko stojimo pred županskimi volitvami. Ogromna večina clevelandskega meščanstva se strinja v tem, da je župan Lausche eden najboljših županov, da je storil za mesto vse, kar je mogel, da je bil pri zadnjih volitvah poražen in to radi tega, ker je prav to delavstvo, za katerega se je Roosevelt tako poganjal in zanj priboril toliko ugodnih postav, ostalo pri volitvah doma. Štiri leta prej, ko so pričakovali od Roosevelta rešitve v silni krizi, o da, takrat so šli vsi na volišče. Potem pa, ko so dobili, kar so hoteli, se jim ni izjubilo napraviti tistih par korakov do volivne kočice.

Ne pozabimo, da ima nasprotna stranka, ki bi rada dobila City Hall v svojo pest, spretnega kandidata, da ima denar in veliko politično moč. Nasprotna struja bo poskušala vse, da bi pognala sedanjo mestno administracijo iz mestne hiše in se sama vsedla vanjo. Sedaj vemo, da v mestni hiši ni korupcije, da se ne troši z ljudskim denarjem po nepotrebnem. Kaj bo, če pride druga administracija, je vprašanje. Ako bi bila tako poštna, kot je sedanja mestna vlada, potem, kaj ne, pač ne potrebujemo novega župana. Ker če je sednji dober, počemu iskati drugega. Toda izkušnje nas učijo, izkušnje, ki so stale davkoplačevalce lepe denarce, da iščejo politične struje take "zlate majne" za svojo bisago.

Ako ste zaveden meščan, ako vam je pri srcu blagor mesta in če vam je kaj za vaš lastni denar, ki ga plačujete v

mestno blagajno, potem boste gledali na to, da boste obdržali v mestni hiši dobrega in previdnega gospodarja, sedanjega župana Lauschet. Tega pa ne boste napravili drugače, če greste vsi in vsak na 2. novembra na volišče in glasujete zanj. Letos bo pičila udeležba pri volitvah in na to zidajo upanje Lauschetovi nasprotniki. To njih nakano jim prekrizate samo s tem, če gre vsak, ki je državljan, na volivni dan na volišče.

Lausche bo potreboval vsak slovenski glas. Ne dajmo, da bi nas bilo tisti dan po volitvah sram in da bi nas grizla vest, da smo to zakrivali mi sami, njegovi lastni rojaki.

Vsak in vsaka, ki ima državljansko pravico v Clevelandu, naj si vzame te besede k srcu in naj že danes sklene: v torek 2. novembra bom šel volit!

Pismo iz Ljubljane z dne 22. maja 1943

(Izvelek.)

Objavlja P. Bernard Ambrožič
OFN.

Ob razpadu Jugoslavije smo Slovenci dobili v Ljubljani svoj "Narodni Svet," ki je prevzel oblast in se s proglasom obrnil na narod. Podpisniki proglasa pravijo, da so združene v "Narodnem Svetu" vse politične stranke, ki pušajo ob strani vse strankarske razlike, da bi bolj enotni in združeni lažje prebrli dogodek, ki se bližajo.

V "Narodnem Svetu" pa ni zastopana komunistična stranka. Pokojni dr. Natlačen, ki je bil predsednik "Narodnega Sveta," nam je povedal, da je bil prišel Boris Kidrič k njemu ponuditi sodelovanje komunistične partije. Zastopniki strank pa so to sodelovanje soglasno odklonili. Utemeljili so svojo odklonitev s tem, da so mnogi člani komunistične partije v predprejzmatni dobi sodelovali s petokoloni in rušili državo, zato torej niso zaželeni v "Narodnem Svetu," ki je bil organiziran predvsem iz nacionalnih razlogov.

Prevratna zgodovina sama je tudi polna primerov, da so se člani Partije (komunistov) postavili na čelo ljudskih sprevedov, ki so imeli namen priklicati nemškega okupatorja v deželo. Zirali so podpise za (nemškega) okupatorja in organizirali obsejanje zastav s kljukastim križem. Vse to so delali v duhu prijateljstva po pogodbi med Nemčijo in Rusijo. Imena teh izdajalskih komunistov so zbrana. Navedimo tu samo primer bivšega voditelja levičarske mladine ljubljanske univerze in poznjšega politkomisarija v partizanski vojski, jurista Stanka Bajuka, ki je doma iz Bele Krajine. Ta je s hitlerjansko zastavo v roki vodil spreved dolenskih kmetov na nemško mejo.

In še en primer. V Sent Rupertu je komunist Ludvik Štrukelj gonil ljudi na javno zborovanje, ki ga je organiziral hitlerjanski grof Barbo, in zbiral podpise za prošnjo, da bi Nemci zasedli tudi št. Rupert. Ob nastanku "Osvobodilne Fronte" je pa isti Ludvik Štrukelj organiziral sestanke po okoliških vaseh in vodil fanatično propagando za partizane. Aleksander Prah, sin gostilničarja iz št. Ruperta, je jездil na konju z nemško zastavo v roki na čelo spreveda, ki je šel iz Bistrice proti št. Rupertu in manifestiral za Nemce. Ob nastanku Osvobodilne Fronte je začel voditi sestanke in prehrano za partizane. Enako žalostni primeri so v drugih občinah.

Prišel je napad Nemčije na Sovjetsko Zvezo. Čez noč so naši komunisti postali iz prejšnjih prijateljev nacional-socializma njegovi sovražniki. Nemčija in Italija sta na okupiranem ozemlju začeli preganjati komuniste. Da se ti izognejo usodi, ki je zadel slovensko duhovščino in drugo narodno zavedno inteligenco že dva meseca poprej, so šli v nelegalnost in se umaknili v gozdove. V svoje osebno varstvo so pobrali pri ljudeh jugoslovanske orožje, ki so ga bili ljudje poskrili, in začeli organizirati oborožena krdela. Vzporedno z oboroževanjem teh oddelkov so razpredli mreže za organiziranje političnega gibanja, ki so ga nazivali "Osvobodilna Fronta." Narodu so po letakah sporočili laži, da so v "Osvobodilni Fronti"

združene vse politične stranke in skupine ter da zato OF predstavlja "najvišjo narodno oblast," ki ji mora biti vsakdo pokoren.

V javnosti teh trditvev ni bilo mogoče pobijati od naše strani in sicer radi okupatorja, pa je zato ljudstvo dolgo verjelo to laž.

Drugi politični voditelji so se med tem sestajali bolj kabinetsno in se sporazumovali za bodoči program. OF je pa "Narodni Svet" dosledno ignorirala ter vedno bolj nastopala kot edino narodno gibanje. Ustvarila je pojem "izdajalec," s katerim je začela temoviti opletati v svojih brošurah:

Kdorkoli dela proti "Osvobodilni Fronti" ali samo govori proti, in tudi če se le pasivno zdrži proti njej, je izdajalec, češ, da je s tem proti narodni oblasti in osvoboditvi, ki jo vodi OF. Vse take "izdajalce" da ima OF pravico kaznovati. Začele so se takozvane likvidacije.

Ker pa javnost, vsaj tista, ki je likvidirane ljudi poznala, ni smatrala gola odkalnjaja OF za zadosten razlog usmrtnice, so morile naprti svojim žrtvam še nove izmišljene in lažnjive zločine: Enim so očitali, da so se bili dali v kasarnah preobleči v italijanske uniforme in so izdajali Slovence; drugim so očitali, da so hodili izdajati na kvesturo; tretjim, da so Italijani hodili k njim na dom; četrtim, da so bili enoslovno v službi okupatorja, itd. Likvidacije so prepricale slovenskega človeka, da OF svojo oblast kruto resno jemlje, kakor do takrat pri nas nismo bili vajeni. Razumljivo je, da je razglas z dne 27. avgusta 1942, ki je bil po Ljubljani nalepljen in po deželi razstrošen, imel svoj učinek in je mnogim pognal strah v kosti.

Politično je OF pridobivala predvsem v Ljubljani in po večjih trgih. Podoželski fantje, ki so bili organizirani v prosvetnih organizacijah, se pa niso odzivali pozivom partizanov. Kakor so si mnogi, ki poznajo razmere, edini v svojem mnenju, se to radi tega ni zgodilo, ker so vsi pošteti fantje opazili, da so zgrabili organizacijo OF moralno manj vredni ljudje iz njihove okolice. Osvobodilna Fronta si je pomagala na ta način, da je po zgledu redne oblasti odredila, prisilno mobilizacijo. Fantje so dobivali pismene pozive, v katerih je bil označen kraj in čas, kjer se morajo javiti, in pa posledice v slučaju neodziva. Mnoge, ki so kljubovali pozivu, so ponoči prišle iskat partizanske patrulje, ki so jih kmalu nato likvidirale kot strašilo za druge.

Zavedni in pošteni fantje, ki niso hoteli za nobeno ceno iti pod krmalo "barab," kot so se sami izražali, so začeli z ilegalnim življenjem (na svojo roko.) Z jugoslovanskim orožjem, ki so ga bili skрили od zlorabe, so se ponoči zbrali v kaki hiši, da bi se branili, če bi kdo prišel ponje. Ko to ni bilo več dovolj učinkovito, so se umaknili v gozdove in so nastale prve (nepartizanske) ilegale.

Tako so odšli iz št. Ruperta fantje 32 po številu, od Sv. Križa 35, precej iz Mirne, 8 od Sv. Jošta (okrog srede marca 1942), večje število tudi iz občine Stari Trg itd. Iz Toplice so odšli v Gorjance, kjer so se jim pridružili tudi fantje iz novomeške okolice. Ti fantje so morali v začetku

radi premoči partizanov sami biti oblečeni v partizanske obleke z njihovimi znaki, da so se nekaj časa krili. Ko so jih pa partizani zvalili, so imeli par hudih spopadov s partizani, pa so vsled svoje borbenosti takoj zmagali. Odpor proti partizanom je bil po nekaterih krajih tako močan, da so na primer fantje iz vasi Nadlesk, Podcerkev in Dane v občini Stari Trg pri Rakeku, vsi zbežali v gozdove, ko so 8. maja 1942 partizani zasedli Stari Trg. Ko so se Italijani vrnili na občino, so se tudi fantje vrnili iz gozdov, ker so zvedeli, da Italijani izvajajo strahovite represalije proti vsem družinam, kjer kakoga člana ni bilo doma, pa čeprav se je umaknil le pred partizani. Toda Italijani so te fantje pobrali — iz bojazni, da bi se ne pridružili partizanom — v noči na 3. junij ter jih odpeljali v Italijo v internacijo. Iz vasi Nadlesk je bilo odpelanih 49, nekaj iz Podcerkve, iz Dan pa sploh vsi.

(Dalje prihodnjik)

Nekaj o naši banki

Gotovo se boste čitatelji strinjali zmenoj v tem, da je opravico napisati nekaj o naši slovenski banki. Saj je vendar denar, ali financa, tista stvar, na kateri se vrte ves svet. Vojška je odvisna od finance, od bilijonov itd, itd.

Banke imajo veliko in važno vlogo, ali bolje rečeno nalogo, pomagati v vojski k zmagi. Banke to svojo dolžnost tudi vršijo požrtvovalno p o t o m o g r m n e denarne finance, ki se valijo kakor morski valovi križem zemlje, osobito pa v Ameriki.

Banke so, katere pomagajo to ogromno delo vršiti na njih lastne posebne stroške za delavne moči, katere iz prijaznosti do vlade vršijo. Cele departmente imajo banke v ta namen zastoj, brez plače ali nagrade, številno delavcev imajo banke, da pomagajo vršiti rekorde vseh poslov, ki gredo skozi bančna podjetja, vse to, kakor zgoraj omenjeno brezplačno, zastoj, iz naklonjenosti do vlade, ki jim je to delo naklonila. V to pripadajo v prvi vrsti prodaje bondov, za njimi pa "Rationing of Points" za kar morajo banke imeti vse v svojih rekordih.

Med druge mogočne banke, spada tudi naša slovenska banka, The North American Bank Co., ki vrši vsa ista dela po želji vlade s svojimi delavci v banki zastoj. V vseh kampanjah je banka iz vlnudnosti prodajala vojne bonde, ki so segali v velike vsote in bili kupljeni od številnega občinstva. Mnogo bondov je bilo prodanih tudi iz bančnih vlog. V zadnji kampanji je bilo prodanih poton naše banke 990 osebam za \$360,671 bondov, banka sama pa je kupila v treh kampanjah za vsoto \$300,000 še posebej. Nedvomno, banke se zaveda, da je vojna v velikem oziru odvisna od finančnega vprašanja in za to store banke vse, kar vlada želi, da se finančna nemoteno izvršuje v redu, kakor gre vojska na frontah.

Novo bančno poslojje

Zadnji petek se je sestel direktorij slovenske banke v takozvanem "Custodian" poslojju, katerega je pred nekaj leti sezidala posojilna družba na 15619 Waterloo Road, kar je samo 200 čevljev naprej od sedanjega podružnega banke, ki se je nahajala že od začetka v Kmetovih prostorih, vogal Waterloo in E. 156. St., kjer zavije mimo poletna železnica v smeri v Euclid Beach.

Direktorij se je ogledal stavbo prejšnje posojilnice, ki je bila moderno zidana za v službo bančnega podjetja in je tudi stala mnogo tisočakov denarja, ter je sedaj last North American Banke. Poslojje naravnost krasi to, tako lepo urejeno krizišče, ki bi ga lahko imenovali "Waterloo Square," kjer

so lepo razvrščene trgovine vse na okrog.

V sredi tega širnega prostora in ob straneh je lepa prilika za parkiranje avtov, kar bo nudilo lepo priliko za odjemalce banke. Krasno poslojje se dviga visoko nad druga poslojja, v njem se nahajajo uradi zdravnikov in zobozdravnikov: Dr. Perme in Dr. Lausche že dolga leta. Poleg fino opremljenih prostorov za poslovanje bančnih posloj in varnostne shrambe, kar je bilo izdelano vse moderno v glavnem uradu, ima še posebej primerno dvorano za seje direktorijev in za stanovanje upravnika poslojja. Tudi spodaj, kar bi se imenovalo v kleti, so prostori veliki in za bodočnost sprejemljivi za razširjanje bančnega poslovanja.

Direktorij je enoglasno izjavil, da je bilo pametno kupiti tako poslojje, kar bo za lastno banko veliko korist in vsega odobravanja vreden korak. S tem je bančno podjetje doseglo še večje zaupanje. To poslojje je plačano iz delniške rezerve, rezerva je pa radi tega postala še mnogo bolj solventna, ker je poslojje vredno mnogo več, kakor je banka zanj plačala. Vse to je sedaj last delničarjev banke, kar naj si to vsak šteje v čast.

Naj še omenim, da je Collinwoodska podružnica v zadnjih par letih tako sijajno napredovala, da prekaša v napredku glavno st. clairsko banko. Vloge v podružnici so že nad en milijon. Vse kaže, da je v Collinwoodu velika bodočnost, za to je korak, z nakupom poslojja za lastno banko vsestransko vreden priznanja.

Ker je pa bilo poslojje precej časa zadnjih let tako rekoč brez pravega gospodarja, je direktorij sklenil, da se bodo izvršila razna popravila in izboljšanja med časom do 1. decembra, na kar bo premeščena banka za poslovanje v novo poslojje.

Anton Grdina, predsednik.

Poslanica ameriških urednikov evropskemu podtalnemu časopisju

OFFICE OF WAR INFORMATION
FOREIGN LANGUAGE DIVISION
Washington, D. C.

Washington.—Izvrševalni odbor Zveze Ameriških urednikov časopisja se je sestel pretekli teden v Washingtonu in sprejel resolucijo, v kateri izraža svoje občudovanje vsem onim, ki skrbijo za izdajanje podtalnih časopisov v zasedenih deželah in vsak dan tvegajo svoja življenja v prizadevanju, da povedo resnico svojim narodom.

Resolucija, katero bo OWI sporočila podtalnemu časopisju, se glasi:

"Vsem svojim tovarišem, ki izdajajo podtalne liste v zasedenih Evropi, in vsem njihovim sotrudnikom, ki pomagajo pri izvrševanju naloge povedati resnico navzlic nemškemu pritisku, pošilja Ameriška Zveza Časopisnih urednikov svoje pozdrave in jim izraža svoje spoštovanje in občudovanje. Podpiramo vas kot svoje poslovne tovariše.

"Občudujemo vas kot ljudi, ki v večni smrtni nevarnosti vršite posel, katerega izvršujemo mi v varnosti in spoštovanju od vseh—kot ljudi, ki dnevno tvegajo svoje življenje za najplemenitejšo tradicijo svobodnega časopisja kot neobhodne potrebe za svobodne ljudi.

"Vsak dan prinašate resnico ljudstvom, katerih telesa so v verigah, katerih duše in srca pa so še vedno svobodna; resnica jim bo ohranila to duševno svobodo, dokler ne bo prišel dan, ko bo skupni napor vseh združenih narodov vpostavil svobodo vseh ljudstev povsod na zemlji."

Kupujte vojne bonde!

Morda se bo kdo vprašal, bo seštevati vse naše žrtve, smo jih namenili v ta prost, jer povedano, za koliko se oddahnil ali odkalnjaj Lausche, pa vas prosim, kaj bi ne od sile grdo od nas, ako bi tevali od njega poleg popra soli, kar nam je brez tepele, nja in z največjo ganljivostjo odstopil, in vrhu tega, da stavlja v največjo nevarnost svojo lepo kempo, ki jo je dil (v mislih) najmanj 15 še morda to, da bi nas rešil krmil? Saj to vendar ne čeprav naj bi mimogrede ženo, do bi se, se reče, da no ja, ravno na stopel in krvavega, če bi, pozabili po pomoti, položil na oltar lih rojakov nekaj parov klob, Če jih ni, jih ni, pa bosta nje letošnjo zimo, če bo Leš, pet za par dni spremeni poklic iz odvetnika v meso kako klobaso, naj bo že riževa ali krvava. Moja na je v tamen že dela na dva kvorta kislega zelja in dva, da bi ga ne moral op samcatega, kar se lahko ri v tem nestalnem čas, vsak najprej sebe cuka na do, če izvemem prijatelja, ma, ki rad po bratovski menoj vse, razen kar do marjašu.

Kakor ste videli iz dolo njih naštevanj, je imela slavnja ekspedicija pred vojni napor naše vlade, smo skrbno gledali na nismo v ničemer pregrešili bi imelo biti v škodo naša di. Mislim, da je bila nika zasluga, ker nismo prehrani porabili niti ena pojuna in če bomo spraga tega sveta nekaj plača mora biti pa šteto celo zasluženje, ker pijska in če škodljive stvari kraja, se nam na vsak način pira kako odlikovanje. pri tem uničevanju veliko li, še bolj pa drugi dan, rad pritrtil vsak, ki je imel opravka s takimi mi.

To omenjam zato, da bodo morda zopet pojavili ki protesti, češ, da v tem ko mora domača fronta vati vse, kar more, pa ljamu mi in se basemo v njacejamo z dragocenim ču. Vse, kar smo vzel i je bilo ali nafahtano ali deno, torej dobitno ali poštenim potom.

Glavno skladišče smo našem oficu, kamor sva nositi kos za kosom s tom, dočim je Jim nosil v svoji magacin. Ko sva Francetom preštevale in covala to lepo zalogo, sva stala veliko hudega, da morala premagovati, da začela pokušati. Najma misli in tako sva drug na gega pazila, da se ni pototaknil teh telesnih dodel. Vsako jutro sva v ventar in vsak večer zalogo. To pa zato, ker Frank zvečer najdlje v zjutraj pa jaz pridem pri nju so nam naglo tekli Leo me je enkrat ves v poklical po telefonu, da kaj premislili in ostanemo gotovili, da ostanemo kaj omajani kot naša tepka v kavski, mi je naročil, mo h Krkotovemu ključ od njegove kembe, da bo prišel pozneje na pa da naj, krave, ne vsega, dokler ne pride nami. Te iskrene in ginitje sede sem vzel z vso vostjo na znanje in garanciji obljubil in znanje in garanciji svašta, če se bo ahtal.

Palomita

Zgodovinski roman

Ganljivo in globoko v srce segajoče je bilo kratko, pa pri- srčno slovo, ki ga je cesar vzel od svojih maloštevilnih nekdan- jih služabnikov in starih pri- jateljev, ki so mu ohranili zve- stobo tudi še v njegovi nesreči in kateri je bil ta dan izjemo- ma dovoljen neoviran in svobo- den dostop do njega. Grenko so plakali vsi brez izjeme in mu poljubljali v komaj pridrževa- nem obupu roke in obleko, med- tem ko jih je on, dasiravno sam najbolj potreben tolažbe, glo- boko ginjen po tolikih in tako iskrenih izkazih najprisrčnej- šega sočustvovanja, samo bo- dril in podžigal k pogumu z mirilnimi zamahi rok ter pri- jaznimi zahvalnimi besedami.

Kmalu sta se pridružila ce- sarju ter njegovim mrkim spremljevalcem tudi generala Mejia in Miramon, obdana, enako kakor on, po svojem po- sebnem varstvenem obroču. Ce- sar ju je prisrčno pozdravil in objel v znak iskrenega prija- teljstva in globokega sočuv- stva, nakar so odkorakali vsi skupaj doli po stopnicah, zavi- li ob njihovem podnožju po ni- zkem in mračnem kamnitnem hodniku nekaj časa na desno, končno pa dospeli skozi močna in prostorna samostanska glav- na vrata na odprto ulico, ki vo- di mimo visokega in odljudne- ga samostanskega obzidja iz mesta v okolico.

Med tem se je bilo že razlilo nad ravnokar zopet oživljenim mestom krasno poletno jutro. Solnce je sijalo prijazno raz- nebo v svojem zgodnjem jut- rnjem žaru, zrak pa je bil čist in miren, vse kakor nalašč pri- pravljeno za veliki dogodek.

Široke, dolge in ravne mest- ne ulice so se ta dan prebudile s povsem nenavadno jim živah- nostjo. Številnim pehotnim če- tam, ki jih je bilo videti razpo- stavljene vsepovsod že od naj- ranejšega jutra, so se neprene- homa družile nove močne čete konjenice, ki so jezdarile in križarile v živahnem diru po mestu gori in doli, zavijale v dolgih, krivuljastih povorkah izmenoma proti bližnjim gri- čem, od tam pa se malo kasne- je zopet vračale po drugi stra- ni nazaj proti gosto natrpane- mu mestu.

Običajni živahni vrišč in krik stalnega keretarskega prebiva-

stva je začasno potihnil, njho- ve sicer tudi zdaj še vedno do- kaj goste meščanske, ponajveč na evropski način oblečene ma- se pa so ta dan skoraj dobesed- no tonile v neizmernem, počasi ter enakomerno se zibajočem morju revnejšega, pa dosti sli- kovitejšega podeželskega pre- bivalstva, ki se je bilo zgrnilo v teku zadnjih dni od blizu in daleč v Queretaro. Njihove praznično oprane, dolge bele srajce kakor tudi njihove ne- primerno široke, ohlapno okoli beder pahljajoče platnene hla- če so se belile skoraj nepregle- dno v slepeči solčni svetlobi ob pobočjih visokih, strmih in ma- lo manj kot golih hribov, ki obkrožajo keretarsko prestoli- co, kamor jih je bilo večinoma potisnilo vojaštvo, njihovi ogo- mnislamnatni širokokrajci pa so se zibali kakor orjaška ptičja gnezda na njihovih zagorelih tilnikih in jih ščitili pred ved- no huje pripekajočimi solnčni- mi žarki.

Stopivši izven turobnega sa- mostanskega obzidja, ki ga je oklepalo s svojimi hladnimi stenami že toliko časa, prvič zo- pet ven na prosto, se je ozrl ce- sar najprej radovedno okoli se- be, potem pa dihljal in izdihnil večkrat zapored počasi prav globoko, da bi si tako vendar spet enkrat napolnil pljuča z okrepečujčim svežim zrakom, se nato ozrl dokaj olajšano proti modremu nebu in vzklil- nil preprosto, skoraj veselo:

"Ah, kako krasno jutro! Že od nekdaj sem si želel, da bi umrl na tak dan, prav kot je današnji."

Na ulici pred samostanom so jih že čakale tri navadne, rev- ne in zanemarjene zaprte po- ulične kočije, ki so jih obsojen- ci brez obotavljanja zasedli skupno s svojimi spovedniki.

Počasi se je jel nato premi- kati izpred preko širokih, go- sto z ljudstvom nabitih ulic proti bližnjemu griču Cerro de las Campanas, kjer je bil izro- čil izdani cesar pred komaj ma- lo več kot enim mesecem svoj strti meč republičanskemu, po- veljniku generalu Mirafuente- su. Prišedši do podnožja, so se kočije nenadno ustavile, ker je postala pot prestrma, pa je bi- lo zato treba nadaljevati od tu naprej peš do prostora, ki je bil že prej določen za izvršitev krvave obsode.

Cesar je takoj poskušal, da bi sam odprl vrata svoje ko- čije, ki pa so bila zapahnjena tako trdo in nerodno, da jih ni- kakor ni mogel odpreti. Ne da bi se dosti obotavljal, je smuk- nil urno in ročno skozi veliko odprtino v oknu kočije, kjer je manjkalo šipe, dočim je intel njegov sopotnik pater Soria še vedno nepremično in kakor na- pol v omedleveci na svojem pro- storu v kočiji.

Cesar je prihitel po drugi strani kočije brzo k njemu in mu odprl uslužno vrata. Du- hovník se pa še vedno ni gani- l z mesta in Maksimilijan je bil sedaj že resno v skrbeh, da se bo zdaj-zdaj onesvestil. Hitro je zato potegnil iz žepa svoje suknje malo srebrno stekleni- čico, napolnjeno z nekako moč- no vonjajočo tekočino, ter jo po- molil pod nos oslabelemu du- hovníku, ki se je šele tedaj ne- nadno zdrznil, se oprijel s sla- botnimi močmi ponujene mu cesarjeve roke in se izkobilal z veliko muko iz kočije.

Nepoučenemu opazovalcu bi se kaj lahko zdelo, da je naj- brž pater Soria, ne pa cesar Maksimilijan, oni, ki je imel v

kratkem umreti od vojaških krogel!

Ker sta se med tem že pri- družila cesarju in njegovim po- zornim, tesno ga obkrožujočim spremljevalcem tudi ostala dva obsojenca s svojim odnosnim spremstvom, se je sedaj postavi- l ves turobni izprevod zopet nanovo v vrsto, da tako nada- ljuje po strmini pot, kolikor je sploh še preostajalo do neme- ravnega cilja.

Sočutno in v resnici pomiljujo- če so opazovale tesno zgetene množice prestrašenih keretar- skih meščanov in okoliških kmetov, skozi katere se je mu- koma pomikal žalostni izpre- vod, svojega nekdanjega vla- darja kakor tudi oba njegova zvesta generala; počasi in bo- ječe so snemali z glav svoja ve- lika pokrivala in pozdravljali mimoidoče z globokim, tihim spoštovanjem, obenem pa se prekrizavali pobožno in mr- mrali pol nerazumno predse ti- he vzklike in goreče svete izre- ke, kakor da bi že dejanski pri- sostvovali resničnemu pogrebu.

Izprevod se je sedaj že bli- žal vrhu griča, kjer se je vide- lo že od daleč močne oddelke vojaštva, ki so stali pozorno v široko raztegnjenem, na eni strani odprtem četverokotu pred podolgovato, nizko in na videz še čisto svežo adobasto steno. V sredini med zidom in vojaštvom so stali trije nizki, iz surovega lesa narejeni križi, zapičeni kar postrani in nad vse nerodno v zemljo, na čijih eni strani sta stali dve podol- govati, komaj za silo skupaj zbiti leseni klopi, na drugi pa tri nič boljše narejene, površno s črno barvo prebavljane lesene krste, na katerih so čepeli ne- primerno manjši, z velikimi, kričee rdečimi križi neokusno prepleškani pokrovi.

Sem, prav neposredno v bliži- no tega prostora, se je bil pre- ril le z največjo silo, vkljub trdemu odtrganju vsiljivih ra- dovednežev in vkljub stoterim resnim zaprekam, ki so jih stavi- lili vsakomur povsod ob potih razpostavljeni vojaki, tudi sta- ri, dobri in do kraja zvesti ce- sarjev strežnik Tudos in čakal ves obupan in duševno strit pri- hoda svojega nesrečnega go- spodarja. Ko se je približal vojaški izprevod z obsojenci vred naznačenemu mestu, ga je

cesar takoj zagledal navzlic go- sti množici ljudstva, ki se je zgrinjalo tesno povsod krog njega. Prijazno mu je zamah- nil z roko in obenem zaklical z mehkim ter ljubeznivim gla- som:

"Kaj ste sami tukaj, Tudos, nikogar drugega tu z Vami?"

Je li pričakoval še koga dru- gega, da pride sem po zadnje slovo od njega? Barona von Lago-ta, vestnega avstrijskega cesarskega poslanika na njego- vem nekdanjem dvoru, morda — ali pa koga drugega izmed številnega krdela onih, katerim je prej sam izkazal tisočero uslug, časti, mastnih služb in visokih posebnih odlikovanj v srečnejših svojih časih? Žal, da se je moral prepričati brid- ko razočaran danes znova, ob- enem pa poslednjič v svojem kratkem življenju o že tako in tako prislovični črni nehvalež- nosti sveta, ker ni bilo tu razen njegovega starega in skromne- ga strežaja Tudos nikogar, ki bi mu stisnil še enkrat, zadnjič, prijateljski roko ali pa mu vo- ščil za slovo vsaj še eno samo prijazno in bodrilno besedo, predno se poslovi za vselej od sveta.

Tudos, docela premagan od

globokega sočutja in neizmer- ne srčne bolesti, je zdrsnil obu- pno pred cesarjem na kolena, se oprijel krčevito njegove des- ne roke in jo obsipal z vročimi poljubi; iz oči so mu lile cur- koma debele solze žalosti, med- tem ko je jecjal kakor vroči- čen ali napol poblažnen tihe, samo blizu zraven stoječemu cesarju komaj slišne in razum- ljive besede:

"Veličanstvo, oh, Veličan- stvo, tak zločin! Se li še spomi- njate — ona nesrečna, stara ci- ganska čarovnica v Miramaru — takrat, ko je bilo vse tako srečno in veselo — se še spomi- njate — se še spominjate, ko je že takrat prerokovala —"

Ni mogel več naprej, ker ga je stiskalo v grlu s tako silo, da je, drhteč mrzlično po vsem životu, spravljaj iz sebe le še tupatam kako posamezno ne- vezano besedo. "Ah, Miramar — Veličanstvo — Miramar — na- zaj tja — naš lep Trst — na- zaj v prekrasni Miramar —"

Globoko ganjen od tolike vdanosti in tako iskrenega, če- tudi preprostega dokaza resnič- nega sočustvovanja s strani svojega nekdanjega skromnega služabnika, si ni mogel cesar v tem trenutku niti sam več kaj,

Kaj bi rekle naše perice, če bi imele take vrste pralni stroj? — Dva soda od olja služita našim vojakom za pralni stroj. V spodnjem sodu je kurivo, v zgornjem pa je perilo v vroči vodi. Slika je bila posneta na Guadalcanalu.

Ali iščete delo?

Ako iščete delo v kaki tovarni, ki izdeluje vojne potrebščine

NE POZABITE NAJPREJ POGLEDATI V KOLONO NAŠIH MALIH OGLASOV!

SKORO VSAK DAN IŠČE KAKA VOJNA INDUSTRIJA TE ALI ONE VRSTE DELAVCEV

VOJNE INDUSTRIJE, KI OGLAŠAJO V TEM DNEVNIKU IŠČEJO ... POMOČ!

Kadar vprašate za delo, ne pozabite omeniti, da ste videli tozadevni oglas v Ameriški Domovini

da bi si ne otrl debele solze, ki mu je prirosila nehote ob tako ginljivem prizoru iz njegovega očesa. Kakor še malo prej rah- ločutnega patra Sorio, tako je moral sedaj zopet pomiriti svo- jega udanega starega služabni- ka, pri vsem tem dobro se zave-

dajoč, da se poslavja njega za vselej.

In Loyal Support

of our fighting men. we have pledged ourselves to remind every American to buy more War Stamps & Bonds • Now

Na sliki vidimo dva arabska princa, sinova kralja Sauda Arabije, ki sta dospela v Washington, kjer bosta sta predsednika Roosevelta. Njiju imena so: Abdul Rahman Al Faisal Al Sa'ud in drugi pa Abdul Azizib.

Dober moš

Ga pripeljemo takoj. Letos je boljši. Z naročilom prinesite depozit MORRIS COHODAS County Line Rd. Geneva, HE 4334 — KE 0138. Po 7 uri pokličite MU 2965

ŽENINI IN NEVESTE!

Naša slovenska unijska tiskar- na vam tiska krasna poročna vabila po jako zmerni ceni. Pri- dite k nam in si izberite vzorec papirja in črk.

Ameriška Domovina

6117 St. Clair Ave.

HEnderson 0628

V BLAG SPOMIN

DRUGE OBLETNICE SMRTI PRE- LJUBLJENEGA IN NIKDAR POZAB- LJENEGA SOPROGA IN OČETA

Anton Zupančič

ki ga je Bog poklical k sebi dne 18. oktobra, 1941.

Dve leti v hladnem grobu, soprog in oče že počivaš, a nismo Te še pozabili, v srcih živi blag spomin.

Počivaj mirno, soprog in oče, ker storil si najbolje si za nas, Večni Bog Ti daj plačilo, spavaj v grobu zdaj sladko.

Žalujoci ostali:

ANTONIA ZUPANČIČ, soproga, ANTHONY, FRANK in EDWARD, sinovi.

Cleveland, O., 18. oktobra, 1943.